

ланки, бранени съ черешови топове; освободителната война; страхотната и величава епопея на Шипка; опаснитѣ люшкания на държавния корабъ, воденъ отъ неопитни, още неподготвени хора, които сж трѣбвали да го направляватъ въ едно море, пълно съ подмоли на състезаващи се чужди домогвания за едно ново поробване на България; послѣ съединението и сръбско-българската война на 1885 год.; послѣ детронирането на единъ крайно популяренъ владѣтель и послѣдвалитѣ вжтрѣшни смутове, които едвамъ не погубиха малкото княжество; тъмниятъ абсолютически режимъ; македонски борби, свързани съ страшни прѣстѣпления, вършени и отъ чуждия потисникъ, и отъ различнитѣ революционни организации, прѣслѣдвайки и унищожавайки се една друга; възстания подиръ възстания въ Македония, обезлюдвана отъ турци, и отъ сърби, и отъ гърци, и за, жалостъ, дори отъ българи. А политическитѣ катаклизми на послѣднитѣ години. . . Каква твърдостъ е нужна, за да не бждатъ покжсани струнитѣ на една тѣй отзивчива душа, слѣдъ вихъра на първата Балканска война, отъ ужаситѣ на 1913 г., отъ непосилното и продължително като вѣчностъ напрѣжение прѣзъ свѣтовната война и отъ ненадѣйното сгромолясване въ пропастьта — сгромолясване, което тоя пътъ застрашаваше да ни погуби не само като самостоятелна държава, но и като народъ.

И всички тия голѣми събития въ историята ни, всѣко отъ които въ сжщностъ е една цѣла важна епоха, сж отразени въ многобройни художествени словесни произведения на народния ни поетъ.

Би било единъ лишенъ педантизъмъ да изброявамъ подредъ множеството книги на Вазова отъ врѣмето на „Прѣпорецъ и гусла“ до „Люляка ми замириса“. По умѣстно смѣтамъ за случая на първо мѣсто да отбѣлѣжа съ по нѣколко думи духа на различнитѣ области на Вазовото изкуство въ стихове и въ проза, за да се почувствува, какъвъ широкъ е кръга на темитѣ за това изкуство и колко голѣмъ даръ е потрѣбенъ, за да се отговори на нуждитѣ на врѣмето. Подиръ това искамъ да посоча, че годинитѣ, които Вазовъ е прѣкаралъ въ Пловдивъ, носятъ съ себе си оня блѣсъкъ на българското словесно изкуство, който мина прѣдѣлитѣ на България и биде малко по-малко видѣнъ отъ цѣлия културенъ свѣтъ.